

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

Veu de la Plana

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

SOSCRIPCIÓ

Castelló, al mes 0'25 ptas.
Fora, trimestre 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

COLÓN, 17, 2.^o

Tota la correspondencia a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DISAPTES

No se tornen els originals en cara que no
se publiquen

L' ADMINISTRACIÓ de VEU DE LA PLANA, prega a sons soscryptors de fóra que no estiguem al corrent en el pago dels rebuts, ho fasen sens demora, puix la notoria pujá del paper ha ocasionat en la mateixa enormes gastos, insopportables, si els que estan en retràs del pago, no procuren posar-se al corrent.

actuals. En la Gran Bretanya, Inglaterra; en Alemania, Prusia; en Espanya, Castella...

Ara bé: com observá Montesquieu, els pobles, del propi mòdol que 'ls individuos, una vegada posessionats del poder, tendixen a l'abús del mateix. Este abús se manifesta ostensiblement cuant els pobles dominadors portaren son deliri imperialiste más enllà del vincle de soberanía que crearen, pretenent, pera consolidar el llas polític que imposá la fòrça, borrar la personalitat històrica dels pobles sojusgats, substituintla per la pròpia, sens aturarre a pensar que a la desitjada unió espiritual havia de oposarse la diferenciació psíquica establet per la naturalessa.

Tant es així, per lo que respecta a Espanya, que després del absolutisme cesarista dels Austries i del centralisme burocràtic del Borbóns, vigorisats a principis del passat segle ab les teories dels enciclopedistes de la Revolució francesa, encara el mateix Cánovas, al dictar la vigent ley de l'Estat, reconeixia en ell l'existència d'una «constitució interna». Cuatre segles d'unificació no han segut prou pera conseguir l'*unitat nacional*, es a dir, l'unió espiritual dels espanyols, idea difent de l'*unitat política*, que ha sobrevixut hasta en els temps en que pogué creures en sa relaixació. Recòrdes, al efécte, l'hermos espectacle que oferí al mon l'Espanya defenent sa integritat territorial cuan a l'invasió napoleònica. Ha segut, puix, tan gran la segona com la primera artificiosa. La geografia, l'història, la llengua i la legislació, especialment, seguixen determinant nòstra idiosincrasia nacional de sempre, pera mal ensònni dels que, me-

drant de l'actual estat de còses en lo polític, defenen l'Estat central, tulelar i omnipotent, que veu com dos de les dites *regiones españolas*, on existix més viu el sentiment nacionaliste, son les més riques i floreixents d'Espanya.

Tan fondo i trascendental problema está plantejat en la majoria de les nacions. La seu essència triomfa en elles, en major o menor escala, per la raó o per la fòrça, tota vegada que l'nacionalisme se nodrix de lo qu'es substància de les lleys més fonamentals i més oposades de nòstra existència l'amor i la lluita.

El nacionalisme es amor, perque escomensant en el sentiment de la patria nadiua, afècte tan natural com el recíproc de pares a fills, i sens el qual no's comprendia el de la patria orgànica, que formara l'història, finix no ya en procurar son millorament intelectual, moral i material, hasta arrivar a posseir una literatura, art i producció pròpies, sino en desjar pera la més fàcil consecució d'estos fins, l'autonomia, es a dir, la llibertat, el major be de l'hòme, que sòls deu condicionar per les limitacions que la societat l'impose.

Una autonomia tan ampla com la permetixquen les circumstancies per que atravese la patria orgànica, puix la *nació gran*, que ésta suposa, may fon més indispensable que ara, en qu'estan en son apogeu d'una part les utopies igualitaries i universalistes, i d'altra les ambicions imperialistes de les més pròsperes nacions, hui ben paleses, ab l'asot de la conflagració europea, que fan precisa l'unió dels pobles de les que no ho estiguem tant, pera contindre la seu pujansa.

I, finalment, el nacionalisme es lluita, i siga la que siga la solució



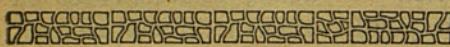
La raó de ser del nacionalisme

L'essència del nacionalisme pren forma en les entranyes de la realitat, tant ideal com material, puix si 'ls teòlegs consideraren a la nacionalitat com «creació de Déu», als atéus els constà sempre la uarietat ab que s'ofereix la naturaleça: la raça, el medi físic i la llengua determinaren principalment diferències naturals i psicològiques entre 'ls habitants d'uns països i altres. La concurrencia de dits elements donà llòc en tot temps a l'aparició de les nacionalitats, sens que pèr sa major o menor extensió territorial deixaren de mereixer tal nom.

L'història ens mòstra que les grans nacions modernes s'han format del conjunt d'altres nacionalitats més petites, deventse el nexe què ara existix entre éstes, i que presidí a la constitució d'aquélls, més que a afinitats ètniques i espiritual i a interessos comuns que les unira, a la fòrça militar i a l'ardidesa diplomàtica d'una d'elles, que logrà imposarse a la demés. Esta nacionalitat predominant fon sempre la cédua d'origen de les diferents nacions

que tinga en nostra patria un dia, está fóra de dupte, colocantse en un terreno purament ideològic, que mentre l' igualtat vol dir, lo mateix per els individuos que per els pobles, l' estancament i la mort, la diferència significa el progrés i la vida. Solsment la mort iguala: la vida diferència. Diferenciarse es sobreixir, viure, i en el mon sòls els salvages son sers igualats i destinats a desapareixer.

EDUARD MARTÍNEZ FERRANDO.



APUNTS DE PÒBLES

LO GRAU DE CASTELLÓ

Psicología de la nit

Tenebres y misteri. Quietut y sosiego. La personalitat, lo que podríem dir númer d'un poble, canvié algo de ser de nit a ser de dia. Per la nit no quede res definit en un poble chicotet com es aquèste Grau. Permaneix tot en ombres, en foscuria. Queden a la observació nostra elements diseminats ací y enllà que de ajuntarlos en concret no mos donen mes que una Impresió solitaria y contemplativa.

N' obstant aquèsta impressió qu' es refinadíssima, conté tóta la poesía y sublimitat de la nit.

Es aquèsta de la nit una psicología misteriosa, si cap diro aixina.

Psicología del dia

Tot llum. Tot alegria. Mos extenem fins alplegar a la platja del Pinar. Es en aquèstos principis de Septembre una platja de pochs banyistes ya. Apenes dos o quatre.

Es per lo matí y lo sól abrillante les aigües marines en bany de plata. Hi ha davant de nosaltres una ralla verdosa, agroguiná, que serpentege fent sinuositats ténues, armòniques: es lo Pinar. Hi ha a lo llunt el teló de montanyes, les villes. La mar, *sendero innumerable*, se meneja sempre adquirint tons qu' es permuten segons l' hora y la llum.

Bé podem dir que la psicología del dia es la claror.

Psicología del pòrt

El cel pareix la mar de tan blau. Diem pòrt quand sòls té la forma

de pòrt, faltanli la personalitat. Estem en ell y sols veem allá a la punta un barquet que fa la travessia a Barcelona. Y es que a aquèste pòrt li sosoix lo que a moltes capitals, que tenen de capital les cases. En lo tinglat que hi ha a la entrà separats per pilots s' encontre una gent que va a embarcarse pà França.—Es efècte de la penuria espanyola.—Viu ab ells un desasosiego qu' els fa pensar en lo pervindre a l' altra part de frontera.

Hi ha hòmens, dònes, chiquets... Y trascendix d'ells un matíç de aiguafort.

La psicología d' aqueste pòrt es que de tot té menys de pòrt.

Psicología del pòble

No esperem vore ací, en els mariners llevantins, el aspècte tràgich dels mariners cantàbrichs o dels de la Bretanya negra de Charles Cottet; el mar aqueste té pòch de dramàtic. L' espirit de la gent corre parelles en l' espirit de la capital propensa: Castelló. Mes ells tenen—aixó sí—una especie de bateig en aigua de la mar.

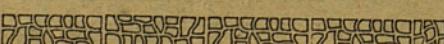
La darrera vaga marinera nos aporaría elements d' estudi, si ací es tractare de desmenuçar. Serà prou en saber que tenen una fiúmea de caràcter que ván posar allavors de manifest.

El color blau, tan característich de les fachades de cases de pobles, está ací empleat en freqüència en unes cassetes baixes que a la darreria del dia, quant lo sól es pur ór, se transfiguren, adquirint un estat de grandea.

Mos alluytem del poble, per vora mar. Pròp del Millars havem tornat a mirarlo y allá baix s' esfume en boires platejades.

La psicología del poble es aspra y dolça a la vegá.

XENIUS.



Es preferible el dolor, la forca, la mort mateixa, a viure sols un dia, un hora tan sols, només un instant, sense llibertat.

RUIZ ZORRILLA.

Elecció sangrienta

«Desde las Cortes de Cádiz a acá, no ha habido en el Parlamento español un grupo político tan gris, tan falso de olor, color, sabor, cantidad, etc., como la actual minoría republicana. El cuerpo electoral republicano tiene un olfato formidable para percibir la estupidez, y se va ciego a ella como las ratas al tocino. Y así ha hecho una elección al revés, y ha elegido diputados a los peores. A hombres que no diremos que no sean honrados, porque ahora la ética no nos importa y porque además no hay nada más honrado que la insignificancia, pero que no tienen más programa que entumecerse de haraganería y de vanidad y dormir a pierna suelta. Así todos los grandes debates están en el aire. Por ejemplo Lerroux deja entrever que es intervencionista. Pues el debate sobre la intervención de España en la guerra aún está por iniciar. Salas Antón, se las echa de socialista. Pues llega la huelga de ferroviarios, y el canario de Sabadell no abre el pico para cantar. Todos, desde el primero hasta el último, se llaman autonomistas. Pues plantean los regionalistas el problema catalán, y la mayor parte se quedan mudos, y ojalá se hubieran quedado todos, pues así no habríamos oido a los que hablaron despotricando contra Cataluña. Lo mismo o algo parecido va a ocurrir cuando se discutan los abominables sucesos de Gerona. Vamos a pasar por la vergüenza—lo preveemos—de que sean los regionalistas los primeros que interpelen al gobierno sobre el particular, y tememos que aun haya republicanos que se pongan de parte de los atropelladores. Pero en fin, en una minoría acéfala, en la que no hay un solo hombre de primera fila, no son extrañas esas disonancias. Para un partido cadáver bien está esa representación de muertos.

Y muy bien está entre ellos el electo de Gerona. El Sr. Fernández del Pozo pretendía que nos indignáramos, cuando el Supremo le arrebató el acta al constituirse las Cortes. Pero ¿por qué nos habíamos de indignar, por qué? El Sr. Fernández del Pozo no nos dá frío ni calor. Lo

mismo nos importa que sea diputado como que no lo sea. Si llega a luchar frente a él Dalmacio Iglesias, nosotros votamos por Dalmacio. Porque éste, al menos, ridiculiza el cargo y nos ameniza la existencia. Y entre un candidato fúnebre y federal y otro regocijado y saltimbanquero, la elección no es dudosa.

En una legislatura le confirió Gerona su representación nada menos que a Joaquín Costa. A Pozo ya van dos o tres veces que lo elige. Sentíramos que los gerundenses se figuraran que Pozo es un Costa o que Costa era un Pozo. El Sr. Fernández no vale el tiro que a Morales le han pegado en la tetilla. No ha de decir en las Cortes nada de particular, como no lo ha dicho en los seis u ocho años que ha sido diputado. Lerroux, a quien se ha entregado por mor del acta, no ha engarzado ningún brillante en su corona imperial. El Sr. Fernández es abogado de Jaén y como hemos dicho federal. En Jaén, que tienen motivos para conocerlo mejor que en Gerona, no deben de tener una gran idea de él cuando allí no lo hacen diputado. Su federalismo suponemos que será ese federalismo anticatalanista, ese federalismo sin federación, estofado de vaca sin vaca, guiso de liebre sin liebre, que ya les conocemos a los lerrouxistas, a Sàlas Antón, etc.

Nos hace sospechar esto lo a pecho que se han tomado su elección todas las nulidades de la minoría republicana....

Por lo visto, esos caballeros tienen más traza para defender sus actas, que para abogar por el pueblo en el Congreso. Por lo visto, a la hora de la pastura, todos juntan sus hocicos en la artesa, y se ayudan con la energía acumulada en sus enormes soponcios. Sin perjuicio de darse después morradas y mordiscos».

ANGEL SAMBLANCAT.

• Barberá •
— IMPRESOR —
Asensi, 4. · CASTELLÓ

DE TRIBUNA LLIURE

Clams de Justicia

Tot menys subsistencies

Regionalisme pera matar les causes y concases que porten ab sí les disposicions [del ministre d' Hisenda y aguantarem l' espella 'l Centralicador ab nòstre anhel de poblerins concients pera pasar a millor vida comercial y obrera. Els dies relativament llarchs, que pòrtia la vida ministerial el conseller d' Hisenda espanyol, son sobrats pera anar estranyantse del retraiement persistent en que queden els grans problemes referents a la careixta no aminará dels articles de primera necessitat. Funden la famosa Lley de Subsistencies pera castigar la trama dels «Hernadies» ultra-comercial ofegant al avaro acaparaor portador del distintiu salvaor, pera que la guerra actual no acabe.

Els apachistes de la ploma neutralera, comèrcien descaradament ab el beneplàcit del ministre d' Hisenda, antich reformador pera les idees redemptores. Cride al senyor Alba respondent davant d' els Tribunals com a obrer que soch y compre les espècies molt encarides per sa culpa (*el tu es Petrus* de la tradició regeneradora). ¡Cóm passa el temps! Si el colós de Graus contemplara la burla que li fá son correli-gionari d' aquell simpàtich lema «Despensa y llibre» ¡cóm s' avergonyerà de tamanyes disposicions governamentals! Y el equilibre inestable dels oligarquies... y recients declaracions del personaje negre.

La negligència dels cacichs, el quetisme del poble.

Una llum nova, un faro illuminós apareix en l' horizont y no el sabem aprofitar. El regionalisme del interés municipal. ¡Salves qui puga! He ací la frasse gràfica aplicá a nòstre malestar.

¡Y diuen els Centralicadors que Cambó no va bé! Cambó va molt bé y dona eixemple al resto d' Espanya pera que seguixca llur llavor. Tots els pobles de sa jurisdicció aimen son bé y otorguen a son «leader» entusiastes aclamacions. ¡Per qué Valencia y Castelló no tallen de rail

la documentació madrilena y reconeixent llur Oficial Estat, següen, se governen administrativament?

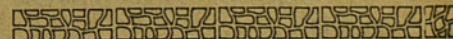
De un còlp desfem dos ones plenes de miasmes, plenes de tuf insopportable; el cacich y el fisch. Y les Lleys Centrals serien estudiades detengudament y en llòch d' anar a parar a les mans del cacich, les agarrarà el Cos Municipal administratiu.

Digué el Rey Alfons *el Sabi*, que les Lleys deuen juntar els còrs y aquest obrer oferix que les Lleys de Alba les separa odiosament. ¿La Lley de Subsistencies es profitosa pera el país? ¿Sí? Puix no se cumplix. ¡Vaja una autoritat atropellada per els grans hacendats! Y el poble calla y compra car. El Regionalisme administratiu se impõe y arrostraro tot com se inutilicà el proyecte de valer fundar el monopòli de la sal.

Si els grans senyors del hampa comercial tiraren a Urzáiz del ministeri d' Hisenda, el Regionalisme administratiu el farà tornar a son llòch, y la poltrona del carrer d' Alcalá portará duradera al popular minstre.

«Tribuna Lliure» mirarà ab atenció les meues mal embastades cuartelles que porten el pensament del que patix; l' obrer que busca en sa Espanya mijos pera poder viure millor. Yo fart estich d' escriure defenant ma causa. Pero, com no solament el obrer está alerta com el *lok-out* del amo, puix també pera engrandir la vida comercial portará llur àtom protector al montó de les obres de humanitat y justicia.

PERE SALA.



Hi ha moments, en que la infamia y l' insúlt, prenen tal forma de patotjàridicula, per serne fruit de cervells grasa-sats, que'n llòch de produir indignació, asquetja. Pretendre rectificarla, hi seria descendir al nivell de lo tarquím.

Per aixó se despècia y s' escupix.

EL CUENTO DE LA SEMANA

¡Ya no sóna la llira del poeta...!

Sentat d'amunt d'uniforme y soberbia ròca ocrenca: pensivol, pres de nostalgia, contemplava ensimismat, la grandea misteriosa de la mar... Sa eixamplada crosta, influenciada pels reberberéncs grisos de tardor, semetjava l'mirall del semifòsch celatje. Les valentes y retadores onades, encrispantse 'n convulsions epileptiques, trencaven sa indignació per son etèrn cautiveri, en enfurits calpissots contra l'dur rocam, que impàvit les retrospectava, fentles despendre lletosa bromera d'indignació...

Rítmica y suau, creuava la immensitat una petita barqueta posa de vèla, que s'esfumava com pensament volàtil, en la ralla de lo inconcebible...

Una violenta onada, en carrera apocalíptica, s'estrellà contra la granítica y gegantina ròca, aixecàntse al empelló com màgica fontana, caiguent en argentada plútja de perles, salmodiant queixúmbrosa sonàta...

A la caricia fresquenca de l'aigua, despertà de son èxtasis, lo nostàlgich poeta. Buscà sa llira y no estava... No pogué cantar els excelsos encants qu'el emboltaven, ni exterioricar l'anyorosa y profànda queixa que apresilava son tendre y dolorit còr...

¡Pobre poeta! ¿Que has fet de ta llira alègre y cantarina...?

¡Pobre romàntich de pensament noble y ànima verge, profanada y escarnida per lo pecat d'una dona hermosa, èbria de suntuositats frívoles, arrastrada per lo torbellí luxuriós de la lascivia...!

Ella estrujá ta llira, en un moment ètern de malignitat, repercutint lo gispás en ton còr d'enamorat, arrasant una felicitat santa y noble, aureolà per un capdál d'inspiració... Desde allavòrs que ta llira està muda...

¡Desgraciat vate...! ¡Ètern misàntropo...!

Fon un dia de primavera... El poeta ixqué al camp en busca de flors dera ofrenarles a la estimada; un dia

VERSONS DE PATRIA

IRENAIXENSA!...

Ya renaix lo nòstre Pòble; ya renaix nova vida.
Fa temps qu' es sonada l' hora de nòstre resurgiment;
fassa cadascú son deure, mes malait el qu' obida
que sa Patria 'l necessita pera son renaiximent!

—
Ah, la rassa valenciana! Mon poble ya no descansa,
se prepara pera l' hora sacrosanta del lluitar.
Vinguen tots los fills que l' aimen, els que tinguen l' esperança
del renáixer de Valencia, de son gloriós despertar.

—
Y els fills bòrts que deshonren a la terra valenciana,
tot renegant de sa llengua, que no parlen valencià,
que s' en vajen a Castella, que la llengua castellana
bò es saber-la, convertint-se en vils esclaus del tirà.

—
Ya reviu lo nòstre Pòble. La nova vida escomensa.
¡Valenciáns, ha arrivat l' hora de la nòstra renaixensa!...

GUILLEM BOSCH Y FORNALS

en que l' paisatge verdénch y polí-cromát, rebie lo bes apassionat y voluptuos del sòl.

Al caliu del sutil céfir brisech, caminava lo trovaire, pensivol ab lo recòrt de l'aimada.

Junt a una sequioleta serpentina que rastretjava un filó d'aigua acristalà, remoretjant elegíes, descansà un moment lo poeta...

Prosegui son camí, fins alplegar a un clorós jardí, aoa confeccionà un poètich ram de flòrs.

De retorn, advertí que li mancaven açutzenes... símbol de puréa y castitat. No; no podia ser; hi havia que bascarles fora aon fora...

La miraclòsa fada ixqué 'n s' aljuda, mostràntli un punt, aon se distingua profusament una petita plánta en la que com ní-tit còp de neu, hi havia un' açutzena só'a... Esperançat y joliu, corregué l'poeta per agafarla; pero... ¡Oh desgracia! En s'acelebrament, al despendrela se li escorregué, caent en la terra fangosa, recent regada...

El poeta està isolat, completament isolat; Ya no súrten les endolcides notes de sa llira... Ya no canta madrigals... Tot en ell es anyorància.

La nostàlgia l' consumix. No pot tindre inspiració...

En un racó solitari, hi fa lo ram mustigat, remembrant una il·lusió perduda.

L' abandonà l'estimada, per buscar lo caliu d'uns altres braços, qu'al tems que saciaren sons apetits lujuriosos, hermosetjaren son coll alabastrí ab richs collars de pèrles...

Un cas vulgàr; repetit mil vegades pero al poeta li feu tan grand sangria, que per ella desaparegué pera sempre sa ditja...

N' obstant, no la malahix; la compadeix y l' anyore...

Ha perdut la inspiració, pero reté mít en son còr dolorit, lo mes grand poéma: l' eterna esperança....

FRANCÉSCH ALLOZA.

POLÍTICA

S'ha dit en tots els tons y de totes les maneres imaginables combatint al centralisme, que, les capitals de les nacions son focos d'inmoraltat y d'explotació dels seus respectius països, que a elles afluixen rius de riquea, y que les permeables su-

Demaneu

TINTES...ALFA

| | 3'50 | 2 | 1'25 | 0'75 | 30 |
|----------------------|------|------|------|--------|----|
| Blava-negra fixa | | | | | |
| Litro | 1/2 | 1/4 | 1/8 | Curtin | |
| Blava-negra copiar | | | | | |
| Violeta negra copiar | 4'25 | 2'50 | 1'75 | 1'25 | 35 |

DE VENTA

EN LLIBRERÍES Y PAPELERÍES

perficies dels despajos oficials s' enbeuen la suor y les pesetes de tots el ciutadans que, per necessitat o per ignorancia se deixen acostar al front o a la boljaca el paper secant que baix el nom de Madrid, París, Londres, etc., existix en gran abundancia en els desdijats païssos de la vella Europa y fins dels atres païssos mes o menos vells.

Pero, en canvi, com a compensació a esta gran veritat que salta del ànima dels païssos, dolorida per un continuo y exagerat esforç, també s' ha dit que el régime Regionaliste, no faria mes que multiplicar el número de les *Centrals absorvents*.

Hi ha que pararse y meditar davant de tal conclusió, curta y expresiva, dirigida a l' ànima dels que volém plens de bona fé y d' amor a nostres pàtries, gran y chica, curarmos de la sangría oberta del centralisme, sinse tindre en conte, que, podría ser que sí, que se posarem bons del cap y mos se podriren els peus.

Una vegá un centraliste me contá un cuento innocent; me referí, que ixqué un lladre a robar a un home que se tenia per honrat; que éste en noble defensa matá al lladre, pero, que al posarli la mà al pit per vore si realment no vivia, notá un bulto en la boljaca del chaleco, per curiositat volgué vore lo que era, y al enterar-se que se trataba d' un rellonge en incrustacions de pedres y de corda pera molts dies, se quedá en ell...

El cuento innocent me feu molt de mal, perque me feu recordar, al costat d' histories de diputats a corts, de senadors y de ministres de antigues fejes y païssos exòtichs, histories de diputats provincials y de consejals de no menos antigor y exotisme y pensí per un moment sobre la conveniencia de remunerar els càrrecs públichs y de deixar sentir el

pes de la llei sobre tots els ciutadans per igual, exceptuant als que serviren al Poble, als que s' els debia deixar sentir en el màxim de força y sense cap de consideració.

En lo que de nosaltres dependirà, puix, el dia que nostra regió se governe autònoma y siga responsable de tot lo que pase dins de ella, desde ara proposém este criteri tancat respecte als càrrecs públichs, en benefici del Poble en general y en manifest benefici en particular dels que hagen de desempenyarlos, puix aixina, ningú podrà sospejar mai, ni per un moment, que siguen roins, perque ni podrán ni ho necessitarán sero, no ya en l' orde moral del que no duptém, pero ni tan xisquera del orde material que es el que ha arrasatr a inmundos parages a àmiges pulcres moltes vòltes arrevataes per la força de les circumstancies y per la irresistible influencia del mig.

ALEXIS.

JOVENTUT REGIONALISTA

Pronte començaran en el Casal regionaliste les gratuites classes d' idiomes. Segons notícies este any se li espera a la simpàtica societat, que tant se interesa per la cultura de nostre poble, un èxit que superará al del curs anterior.

Encara no ubèrta la matricula han rebut numeroses peticions pera ingressar com deixebles.

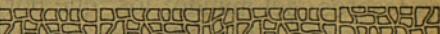
Ademés de les classes d' idiomes s' en preparen altres, entre les quals figuren la de

«Història Regional» y «Química aplicada».

Ademés se donarán conferencies y proyeccions científiques y la Societat se valdrá de tots son modests recursos pera repartir ab germanor la llabor de la cultura.

Pera una fita pròxima se diu que obrirà un' altra Exposició de pintura y escultura, ampliada ab valiosos exemplars de ceràmica.

Felicitém als joves regionalistes per sons propòsits que ben pronte serán jalagadores realitats.



LA FESTA DE LA RÀÇA

Rodejá d' un caràcter oficial s' ha celebrat la festa de la ràça. Nôstra opinió es qu' esta festa may serà lo que deu ser si no se va al poble y este participa intensament, com els pobles americans.

La ceremonia se celebrá en el Saló d' actes del Institut. Asistiren nutrides representacions del Exèrcit, del Clero, del Magisteri, del Profesorat, de la Prensa, numeroses y distinguides personalitats y una nùtrida y simpàtica massa escolar.

El Sr. Martí inaugurarà ab sensilles y elocuents frasses, la festa solemne.

Foren llegits alguns treballs lliteraris. El cultíssim catedràtic En Joseph Albiñana pronunciá un hermos discurs, valent, fòrt, tenint pa-

raules d' animo y consells de pare pera els simpàtichs estudiants invitants a tñdre fè en les idees y a que 'n sons còrs sols tinguen cabuda els mes als y nobles ideals.

Nostre distinguit amich el jóve y cult bibliotecari En Lluís Revest llix què un excel·lent treball sobre'l tema del dia. Es una oració magnífica y un cant afirmatiu de fè en la raça y en els alts destinos que li han cabut a Espanya. Es una afirmació vigorosa de la cultura ibérica, de la energia enorme d'este poble generós, calumniat dins y fóra.

Pera que els lectors tinguén una pàlida idea del hermos treball de nòstre distinguit colloborador inserem, tal con fon escrit, uns paràgrafs:

«Porque si miramos nuestra obra desde el punto de vista que pudiéramos llamar americano podremos decir que nuestros fueron y sin par entre los hombres más egregios los que sin destruir a las razas indígenas crearon allí una civilización floreciente, los que no previendo las nuevas máximas de colonización levantaron allí poblaciones magníficas, espléndidas Universidades; los que por boca del Virrey de México don Luis de Velasco decían que valía más la sangre de los indios què todos los tesoros del mundo; los que por labios de los más calificados representantes de la Ciencia como el P. Vitoria y de los más sesudos Consejeros como el V. Palafox reconocieron y proclamaron la dignidad de los indios como hermanos nuestros en el mismo Padre e iguales en la misma naturaleza; los que enviaron a América a D. Luis Bertrán que anticipándose en siglos por su caridad evangélica a los más atrevidos sociólogos de nuestros días pedía cuentas a los encomenderos españoles de los sudores de sangre de sus esclavos indígenas; los escrupulosos en demasia, por la pluma de Fr. Bartolomé de las Casas llegaron al extremo de calumniarse a sí mismos a la faz del mundo civilizado en aras del amor a la verdad y a la justicia.»

...
¡Qué cometieron atropellos nuestros conquistadores! ¿Y quién está

limpio de pecado para poder arrojar contra ellos la primera piedra? Bastante es enmedio de todas las imperfecciones humanas, que ya que no fueran nuestra colonización y nuestra conquista absolutamente buenas, porque la bondad absoluta no se halla jamás en las cosas de este mundo, bastante es que fueran las más generosas, las más nobles de cuantas se han conocido. En todas las regiones colonizadas por otros pueblos las razas indígenas desaparecieron ya, o llevan camino de ser aniquiladas por la ajena violencia y por el propio embrutecimiento; nosotros sacrificamos legiones de héroes desconocidos que llevaron allá nuestra propia cultura con la luz del Evangelio; nosotros les prestamos nuestra lengua y nuestra civilización y el conocimiento de sus idiomas y costumbres fué preferente cuidado de nuestros misioneros; nosotros podemos dar un solemne mentís a los calumniadores de nuestra patria con el más grande y más humano de los monumentos legislativos de la Edad moderna con la «Recopilación de las leyes de Indias».

La empresa del descubrimiento de América es una expresión de valor menor que la suma total de las energías de nuestra raza; si esa empresa la llevamos nosotros a cabo derrochando vida y fuerza en pródigas aventuras, con espontaneidad casi inconsciente ¿qué puede esperarse de este mismo pueblo cuando llegue a alcanzar plena conciencia de su poder y dirigido por una sabia y previsora política prosiga la obra de su engrandecimiento, el camino providencial de sus destinos?

NOVES

En la passá semana va contraure matrimoni ab l' agraciá y elegantísima senyoreta María Mas, nòstre benvolgut amich y entusiaste regionaliste, En Jaume Bellver Huguet.

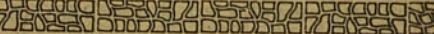
Als desposats que son a fóra en viaje de boda, els adressem nòstra mes coral felicitació, ensembs qu' els desijem prosperitat en son nou estat.

ESPECTACLES

Impera el cine, com únic espectacle hui per hui en Castelló. La gent seguix omplint de gom a gom les sales pera recrearse ab els més horripilants crims; les empreses abusant de la candideç del públic en preus creixuts, y donantli gat per llebre, venen mes entrades de les que dona la cabuda de la cambra, y... res més.

En el Principal, s' anuncien veres solemnitats arlístiques, pero... que se convertirán en el *Tenorio* pera fira per una companyia de idem.

Vullguerem equivocarnos.

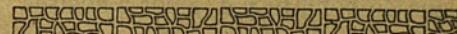


COMENTARIS

D' èxit grandios se pot considerar el resultat de nòstre Concurs.

Molts y bons han segut los treballs rebutz y dintre 'ls cuales, un jurat format per comp personnes jugará el que a son preclar entendre, se fasa acreedor al premi.

Demà 15 d' Octubre, a les 12 en punt de la nit, finix el plaço d' admisió d' originals.



PRECHS Y PEDRAES

L' Ajuntament que n' os recòrda de posar en son balcó principal la bandera del poble en les grans fites històriques, 9 de Març, la Magdalena, etc. etc., permet que l' escut de nòstra invicta y gloriosa Ciutat presidixca la barbrá festa que 's celebrá en lo cercle taurí, lo dumenge passat.

Tots los dies, sobre 9 a 10 del matí, apareixen en los carrers mes cèntrichs González Chermá, Colón, etc., uns empleats municipals, quins, prevists de llarchs ramosos, comencen a escriure a dreta y esquerra, alçant una polsegura inaguantable. Son varies les queixes que tenim.

¿No podría ferse este servici a la del alba seria pera evitar molesties y cumpliment de la higiene?

Nosaltres creem que sí; es més, que debia de montarse una bona brigá per aixina requeriro la importància de nòstre poble, y... les 20.000 pesetes que per' assó hi ha...

Línea de Vapors

TINTORÉ

BARCELONA

Servici fixo y semanal entre Castelló y Barcelona
PER LO MAGNIFICHE VAPOR

TIRSO

Travesia rápida.—Llum elèctrica en tot lo barco.—
Telegrafia sens fils. — EXIDES: De Castelló, Dumenge 11
matí. — De Barcelona, Dimarts vesprá. La càrrega s'admet en Barcelona, el dilluns; en Castelló, el dimecres.

Pera informes a Domenech Cert S/A, Plaza de la Paz, 3

CASTELLÓ

Paseig Colón, 11.—BARCELONA

Llibrería Religiosa-Escolar

DE

FRANCESCH SOLER

Nou y modern establiment. Material de debuix y escritori. Llibres de texto pera escoles y demés objectes ab la matjor economia posible.

5, Colón, 5

Droguería

LA ARAGONESA

= DE =

.. Lluís Gomez Molinos ..

64, Colón, 64.—CASTELLÓ

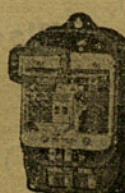
Complet surtit en perfumería del pais y extranjer. Drogues, Colors, Barnisos, Pincells, Articles fotografichs y maquinaries.

Venta exclusiva de Alcohol SOL y Colonia ESA



Lampistería

DE



PERE FECED

Inmens surtit en aparatos pera gabinet, saló y mentjaor

Ventiladors, Planches, Cazos y Contadors elèctrichs

Làmpares de Filament metàlich de 5 a 50 bujies

González Chermá, 78

CASTELLÓ

TRANSPORTS GENERALS

DE

Joseph Sanchis Prats

Facturació pera tots els punts d'Espanya y Estranger. Servici combinad de domicili a domicili.

Acarreos y Mensatjerías.

Alloza, 69.—Castelló

- Eduart Viciano -

PAQUETERÍA Y MERCERÍA

ULTIMES NOVETATS

Caballers, 2 y Colón, 20

Castelló

Casa de SANCHO GERMANS

(SUCESORS DE ENRICH TÁRREGA)

Gran surtit en comestibles fins y en tots los gèneros concernents al ram de

ULTRAMARINS

Diariament resibim los millors articles indicats pera la present època.

Depositari exclusiu de la Cerveza Petry

36, Plaça de la CONSTITUCIÓ, 36

Diu BUSUTIL

que tots els elegants coropren en sa casa. ¿Sabéu per qué? porque **BUSUTIL** es el que ven mes barato, te més surtit de modes y se contenta en que el seus compradors estiguuen contens encara que pergue.

Moderna y Lujosa Confiteria y Pastisseria

DE

Vicènt Blasco

Especialitat en tortaes «Mokas» ramillets y dolços de fruita.

González Chermá, 56

LA PRIMITIVA

Droguería y Comestibles

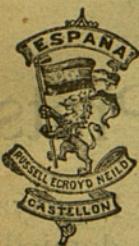
Gran surtit en Drogues, Perfumería, Broches y Pintures metàliques pera fondos de barcos, de la acreditada marca OVELING.

Complet surtid en tot lo ram de Ultramarins.

Cafés tostats diariament.

Vicent Calatayud

Canalejas, 11 --GRAU DE CASTELLÓ



Automòvils Castellonesos d' Alquiler || Garage: Lluis Vives y E. Viciano

Construcció, alquiler y reparació de BICICLETTAS. Automòvils de propietat. Grands facilitats, casilles independents, llavaor y fosos. Stock Michelin.



RUSSELL ECROYD NEILD

Nou y grand taller, Lluis Vives, 12 al 20 y Escultor, Viciano 14 al 26.—CASTELLÓ

TOS... TOS... TOS...

Les PASTILLES MONSERRAT curen tòta afecció del sistema respiratori, tos, bronquitis, asma, dengue y catarrus, per crònics que siguen.

Venta en Farmacies y centres de específichs. En Castelló
FARMACIA DE JOAN A. PASCUAL, San Félix

BAR FORNOS

Café extra, Vermouth Torino, Eixarops, Licors de les millors marques, Cerveces del país y extrangeres. Depositari exclusiu del SIDRAL TEIXIDÓ.

Joseph Segarra

G. Chermá, 84 — Castelló

VACANT

BAÇAR DE CALCER

— DE —

Jaume González

Variat surtit en tota classe de calcer. Ultimes novetats. Elegancia, solideç y econòmia.

González Chermá, 64.—CASTELLÓ



GORRES

LA ESPECIAL, última creació

Consuelo Carríon

Altres novetats pera la temporà d' ivern.

Plaça del Rey En Jaume, 31

Castelló

«VEU DE LA PLANA» --- Castelló

Sr. En *Institut d'Estudis Catalans*



Barcelona